

Dankzij nieuwe manier van alarmeren: Minder vertraging op spoor bij incident

De Rotterdamse haven en emplacement Kijkhoek zijn gestart met het testen van een nieuwe manier van alarmeren bij lekkages van hele kleine hoeveelheden vloeistoffen uit goederenwagons.

Sandra Bergman

In 2016 zijn landelijk zestig voorvallen met gevaarlijke stoffen op het spoor gemeld. De meeste vonden plaats in het Rotterdamse havengebied en het rangeerterrein Kijkhoek bij Zwijndrecht: 54. Daarbij ging het vijftig keer om lekkages waarbij 'hele kleine hoeveelheden van een (soms gevaarlijke) vloeistof vrijkwamen uit een wagon van een goederentrein', aldus ProRail, verantwoordelijk voor de veiligheid van het spoorwegnet. Volgens de spoornetbeheerder lopen dit soort lekkages 'letterlijk met een sisser af', maar wordt toch altijd code rood afgegeven, waarop de brandweer grootscheeps uitrukt met mensen en materieel. Rond de plek van de lekkage wordt het treinverkeer vervolgens volledig stilgelegd. Zo lag op 12 augustus het treinverkeer tussen Lombardijen en Dordrecht uren stil; op Kijkhoek lekte waterstofperoxide uit een goederenwagon. Dit liep op het grind onder de wagon waardoor het lek lastig te repareren was. Volgens procedure werden direct diverse brandweervoertuigen naar Kijkhoek gestuurd. Na metingen door de brandweer bleek er 'geen gevaar voor de omgeving'.

Groene knop

De Gezamenlijke Brandweer in de Rotterdamse haven en de afdeling Incidentbestrij-

ProRail Incidentbestrijding in actie op emplacement Kijkhoek (bron foto: ProRail)

ding van ProRail hebben bedacht dat dit anders kan. Vanuit het registratiesysteem *Wagen Lading Informatie Systeem* weet ProRail wat voor stoffen er in de druppelende wagons zit. Aan de hand daarvan kan bepaald worden hoe groot het gezondheidsrisico is voor de buitenwereld. "Dat is meestal zó klein dat de brandweer niet met man en macht mee hoeft. Wij beschikken namelijk zelf ook over gekwalificeerd personeel en over goede spullen om kleine lekkages snel en vakkundig op te lossen", aldus ProRail. ProRail start met een systeem met een groene en een rode knop. Wanneer een vloeistof lekt die geen gevaar voor de omgeving oplevert, drukt ProRail de groene knop in. Wanneer de lekkage wel gevaar oplevert, wordt de rode knop ingedrukt. In het laatste geval zal naast Incidentbestrijding van ProRail ook de brandweer met groot materieel ter plaatse komen.

Wet basisnet

Het vervoer van gevaarlijke stoffen is vastgelegd in de Wet basisnet. Deze wet heeft als doel het vervoer van gevaarlijke stoffen mogelijk te maken en tegelijkertijd de risico's voor omwonenden binnen de wettelijke grenzen te houden. Voor ieder spoortraject waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd, is in de Wet basisnet een risicoplafond vastgesteld. Hiermee moeten alle vervoerders van gevaarlijke stoffen rekening houden. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) monitort de risico's. In oktober 2016 heeft staatssecretaris Dijkzma van I&M de Tweede Kamer geïnformeerd over een pakket maatregelen om de overschrijding van de risicoplafonds terug te dringen. De *safety deal* met AkzoNobel om het resterende chloorvervoer per spoor tot het verleden te laten behoren, maakt deel uit van dat pakket. Andere maatregelen die

Wagen Lading Informatie Systeem

Het Wagen Lading Informatie Systeem (W-LIS) van ProRail geeft *realtime* de locatie van alle goederenwagons op spooreplacements in Nederland, inclusief informatie over de in wagons aanwezige gevaarlijke stoffen. Op die manier kan railinfrabeheerder ProRail bij een calamiteit op een emplacement de hulpdiensten direct inzicht bieden in de locatie en de inhoud van wagons op opstelplaatsen.

Meer dan twintig procent van de goederenwagons op het spoor bevat gevaarlijke stoffen.

genomen zijn om het goederenvervoer over het spoor veiliger te maken zijn investeringen in extra veiligheidsmaatregelen zoals het uitrusten van spoorketelwagons met chrasbuffers en het warme-*bleve*-vrij samenstellen van treinen. Dat houdt in dat goederentreinen zodanig worden samengesteld dat de gevolgen van een calamiteit zo beperkt mogelijk zijn. Een warme *bleve* (*boiling liquid expanding vapour explosion*) bij het vervoer van gevaarlijke stoffen per spoor kan ontstaan als een externe brand de druk in een LPG-tank doet oplopen. Hierdoor verzwakt en bezwijkt de tankwand, komt LPG vrij en ontsteekt waardoor een vuurbal en een drukgolf ontstaat.

Kazerne

Het nieuwe meldingssysteem in de Rotterdamse haven is tijdens de opening van de Don Berghuijs kazerne van de Gezamenlijke Brandweer op 12 januari gepresenteerd. Het systeem betekent dat goederenvervoerders en verladers bij een 'code groen' in plaats van 'code rood' kunnen blijven rijden. Ook lopen de reizigerstreinen op Kijkhoek geen vertraging meer op bij kleine lekkages met 'code groen'. De Don Berghuijs kazerne huisvest het interventieteam van ProRail. Vanhieruit rukt het team uit naar incidenten op het spoor in de haven. ▀

Sandra Bergman is hoofdredacteur van *Safety! Magazine*